

Μιά μελαγχολία παντού. Τὸ κάθε τι πὸν βλέπει ἢ πὸν αἰσθάνεται ὁ ποιητὴς—κυριευμένος ἀπ' τὶς μαῦρες σκέψεις του—τοῦ φέρνει θλίψη. Ἡ φύσις φαίνεται νὰ τοῦ δίνει κάποιαν ἀνακούφισι, μὰ κι' αὐτὴ προσωρινή. Τὸ σύμβολο τῆς ἀνοιξιάτικης βλαστήσεως, πὸν εἶνε τόσο ἐφήμερη, συχνὰ τὸ προσαρμόζει στὴν ἴδια του ζωὴ. Οἱ στοχασμοὶ γοργοπετοῦν στὴν σκέψι του ἀνάλαφρα, χωρὶς ὥστόσο νὰ φθάνη ὁ ποιητὴς πουθενὰ σὲ κανένα συμπέρασμα. Ἡ ἀμφιβολία γιὰ τὴν ὑπαρξί του μετὰ τὸν θάνατο τὸν κυνηγᾷ: τὸ αἰώνιο «ποὶός ξέρει», («Σὰ σβύσω»). Συχνὰ πάλι ξαναγυρίζει στὰ περασμένα του καὶ ἀναπολεῖ «κάποιες βραδυές, ἀγούλες, μεσημέρια...» («Πικραγουριές»). Σὲ δύο-τρὶα ποιήματά του δείχνει διάθεσι ἐπιστροφῆς («Τὸ καταγώγειο», «Ἄνθισμα»). Ἀλλὰ μάταια ζητεῖ νὰ ξυπνήσῃ πεθαμένους πιά ἤχους. Καὶ ὁ τόνος στὰ ποιήματά του αὐτὰ εἶνε τόσο ρητορικός καὶ κρύος...

Ἡ μορφὴ τῶν ποιημάτων τοῦ κ. Γολέμη εἶνε παρημελημένη κάπως. Οἱ στίχοι του πολὺ ἀπλοῖ. Οἱ ὁμοιοκαταληξίαι πτωχῆς. Δὲν μπορῶ νὰ χαρακτηρίσω παρὰ ὡς ἀκαλαίσθητους, στίχους αὐτῆς τῆς γραμμῆς:

«Μοῦ κατατσάκισε τὴ ραγισμένη μου καρδιά
κι' ἐσκόθηκα μὲ μιὰς νὰ σύρω τὸ χορὸ
κι' ὕστερα νὰ γλυστρήσω
στοῦ κόσμου τὸν γκρεμὸ
προτοῦ νὰ συντριφθῶ
ἀπ' τὸ φοιχτὸ στοιχείο».
(«Τὸ Καταγώγειο»).

Ἀλλὰ εὐτυχῶς ὑπάρχουν καὶ οἱ σχετικῶς καλοὶ στίχοι στὸ βιβλίον τοῦ κ. Γολέμη.

Γ. Α. Π.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΣΥΛΒΙΟΥ: «*Τὰ μάγια*». Συμμενέιζες ἠθογραφίαις. Ἐκδότης Ἄριστείδης Μαυρίδης, Ἀθήνα 1931.

ΕΛΛΗΣ Β. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ: «*Σκληροὶ ἀγῶνες γιὰ μικρὴ ζωή*». Λιγήματα. Ἀθήνα 1931.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

«*Νέα Ἑστία*», 15 Μαρτίου. Στὴν πρώτη σελίδα ἓνα ξεχωριστὸ ποίημα τῆς Μυριώτισσας «*Βραδυάζει*». Ἀναδημοσιεύομε τὸ 2ο τετράστιχο πὸν εἶναι ἀπὸ ὠραιότερα:

«Σὰν τὴ γυναῖκα πὸν ἔφυγε τὸ ταῖρι της στὰ ξένα
καὶ μοναχὰ γιὰ ν' ἀξιωθῇ μιὰ μέρα νὰ τὸ ἰδῇ
«κρατιέται, μ' ἀργοσώνεται καὶ γίνετ' ὀλοένα
πιο διάφανη,—στὰ μάτια της φεγγαρίζει πιά ἡ ψυχὴ».

Συνοργασία: τοῦ Θεράσου Καστανάκη, Ἀπὸ τὰ σημεῖώματα τοῦ Μαζέπτη. Λιγήματα τῆς Νίκης Πέρδικα. Γλωσσολογικὰ τοῦ Φιλήντα.

Σ' ένα σημείωμά του ο κ. Ξενόπουλος δίνει τὴ γνώμη του γιὰ τὴν κίνησι πού ἔγινε τελευταία—ἀν διαβάξεται τὸ ἑλληνικό βιβλίον. Ὁ κ. Ξενόπουλος πού ἔχει καὶ εἰδικότητα μεγάλη στὸ ζήτημα ἀπὸ ἰδίας πείρας λέει ὅτι τὰ τελευταία τριάντα χρόνια τὸ ἑλληνικό βιβλίον διαβάξεται πολὺ καὶ ὅτι ἡ κρίσι τῶν τελευταίων 3—4 χρόνῳ ὀφείλεται στὴ γενικὴ κατάστασι.

«**Ὁ Δόγος**» Μάρτις 1931. Ἀθήνα. Περιέχει ποιήματα: τῆς Σοφίας Μαυροειδῆ «Λαϊκὴ Ἀγορά», «Φωνὲς ἑνὸς διαβάτη» τοῦ Ἀναστάσιου Δριβα, «Κλάφ' τὴν ἀγάπῃ» τοῦ Σπύρου Παναγιωτόπουλου, «Βασιλοπούλα» τῆς Ἡβῆς Κούγια καὶ μετάφρασι τοῦ κ. Ε. Π. Φωτιάδῃ «Ὁ Μονόλογος» ἀπὸ ἔργο τοῦ Σοφοκλέους «Αἴας».

Διαβάξομε ἀκόμη κριτικὰς μελέτας. «Ὁ δαιμονισμὸς στοὺς παραχαράκτες τοῦ Gide» τοῦ κ. Α. Πηνιότογλου, καὶ τοῦ Ἀδ. Παπαδήμα «Ἡ μοντέρνα ποίησι».

«**Ἰόνιος Ἀνθολογία**» Μάρτις 1931. Ἀθήνα. Πλουσίον σὲ ὕλη βγήκε τὸ τεῦχος αὐτὸ τῆς «Ἰονίου Ἀνθολογίας». Στὴν ὕλη του βρισκομε ἕνα ὄρατον ποίημα τοῦ Μαλακάση «Ἐυπνημένος». Ἐνα ἀνέκδοτον ποίημα τοῦ Καρυωτάκη «Φουτουρισμὸς», προχειρογραμμένο φαίνεται καὶ ἀσφαλῶς ὀχι ἀπὸ καλύτερά του. Μία μετάφρασι τοῦ Νορβηγικοῦ τραγουδιοῦ «Ἡ Ζητιάνη» ἀπὸ τὸν Μαρίον Σιγούρου. Ὁ Μιχ. Γ. Πετροῖδης ἔχει ἕνα ποίημα «Μοχθηροί».

Διήγημα τοῦ Ἀγγ. Σημηριώτῃ «Ἐνα ξύπνημα». Ὁ Φιλήντας ἔχει ἀρθράκι γιὰ Γλωσσολογικά. Σημειώομε ἐπίσης μίαν μελέτη τοῦ Γιῶργου Βαλταδώρου γιὰ τὸν Paul Gauguin.

«**Κυκλάδες**» Μάρτις 1931, Ἀθήνα. Ἔχει ἕνα ποίημα τοῦ Σ. Σπεράντσα, ἕνα διήγημα τῆς Κατίνας Μπαῖλα. Ὁ κ. Β. Παπαδάκης γράφει κριτικὸν σημείωμα γιὰ τὸν Καρυωτάκη. Παραθέτομε ἕνα ἐνδιαφέρον μέρος του :

«Ἀκολουθοῦντας ὅσα παραπάνω εἶπαμε γιὰ τὸν τρόπο τῆς μελέτης ἑνὸς Ποιητικοῦ Ἔργου πρέπει νὰ λάβωμε ὑπ' ὄψει μας ποῖα εἶτανε ἡ ζωὴ τοῦ Καρυωτάκη. Ἐρευνώντας τὴν μποροῦμε νὰ διαπιστώσωμε ὁρισμένα πράγματα πού θὰ μᾶς δεῖξουν τὸ χαραχτήρα του, τὴ διάθεσὶ του...

—Ὁ Καρυωτάκης, χωρὶς ἀμφιβολία, εἶτανε ἕνας τύπος ἀτολμοῦ ἀνθρώπου. Σπάνια μόρφωσι λογοτεχνικὴ. Ἔχομε δεδομένα πὼς ἀντιπαθοῦσε τὸ κύριον ἐπάγγελμά του (βλέπε: Δημόσιοι ὑπάλληλοι, Σάββατο βράδυ, Μίσθια δουλειά, κλπ.) κ' ἴσως νᾶχε δίκην σ' αὐτό. Εἶναι ὅμως τοῦτο χαραχτηριστικὸ γνώρισμα τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸν ἀσθενικὸ καὶ ἀτολμο χαραχτήρα πού διαρκῶς ἀνοῖθνε καὶ μελαγχολοῦν, γιὰτι δὲ βρίσκουνε καμμιά ἐξαιρετικὴ ἀπόλαυσι γιὰτι δὲν ἔχουνε τὸ θάρρος νὰ τὴν βροῦν αὐτὴ τὴν ἀπόλαυσι. Νὰ τὴν ἀναζητήσουν ἴσως μποροῦνε καὶ νὰ τὴ σημειώσουν ἀπὸ μακριά. Μὰ ποτὲ δὲν τολμοῦνε νὰ τείνουνε τὸ χέρι πρὸς αὐτήν, προτιμοῦνε νὰ ρίξουνε τὸν πόνον τοῦ ἀνικανοποίητου πόθου σ' ἕνα τραγοῦδι, καὶ τοῦτο ἴσως γιὰτι ἡ πείρα τοὺς ἔδειξε πὼς δὲν εἶναι ἄξιοι νὰ συλλάβουνε ἐκεῖνον τοῦ ποθῆσανε. Δημιουργεῖται ἔτσι γύρω τους μίαν ἀτμόσφαιρα ψυχρῆς συνήθειας : Νὰ ἀτενίζουνε τὸ κάθε τι θεωρητικῶς... Ἄν τύχει οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ νὰ εἶναι καλλιεργημένης διανοήσεως ἄνθρωποι, γίνονται πολὺ συχνὰ ποιητές, ἐργάτες τοῦ βιβλίου καὶ τῆς πέννας.

Ἐνας τέτοιος εἶτανε κ' ὁ Καρυωτάκης, ὅπως τουλάχιστον μπο-

ρεϊ κανένas ψύχραμα να συμπεράνη παραβάλλοντας τὸ ἔργο με τὴ ζωὴ του. "Ὅ,τι λείπει ἀπ' τὴ δεύτερη τὸ συμπληρώνει ἀκέρια τὸ πρῶτο. "Ὅλες οἱ συγκρατημένες τάσεις, ὅλα τὰ παράπονα, οἱ νοσταλγίες, τὰ πάθη πού ἢ πολυτέλεια τους εἶναι πολὺ γιὰ ἓναν τέτοιο ἄνθρωπο, κυματίζουνε, ἀφρίζουνε θαλασσοδέρνονται μέσα στοὺς στίχους του, κι' ἐξαγνίζονται ἀπὸ τὴν ἀφθαρτὴ δύναμη τῆς Τέχνης πού στὸ προκείμενο δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὴν ἁρμονικὴ συμφωνία νοήματος, καὶ μορφῆς ἀληθινὰ ὑπέροχης».

«**Ἄτλαντις**». Μάρτιος 1931. Νέα Ὑόρκη. Στὴν ὕλη της βρίσκομε ποίημα «Χορὸς» τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ κ' ἓνα ἄλλο «Ἀγάπη» τοῦ Μαλακάση. Ἄρθρο γιὰ τὸ θῆσος τῆς Μαρίκας Κοτοπούλη στὴν Ἀμερικὴ καὶ τὶς ἐπιτυχίες του. Περιέχει δὲ καὶ ἓνα χαρακτηριστικὸ σκίτσο τοῦ ξεχωριστοῦ μοντέρνου καλλιτέχνη μας Βάσσου, πὺν παριστάνει τὴν Μαρίκα στὴν «Ἠλέκτρα».

Ἡ «**Ἔρσυνα**» τοῦ Δεκεμβρίου εἶναι μιὰ πραγματεία τοῦ κ. Α. Κασιγόνη «Οἱ Τύποι», ὁ συγγραφέας γράφει γιὰ τοὺς τύπους στὴν οἰκογένεια, στὸ σχολεῖο, στὴν κοινωνία.

«**Libre**» Février-Mars 1931. Δίμηνο περιοδικό. Ἐκδότης Louis Roussel, Montpellier, Herault, France.

«**Πανόραμα**». Μάρτιος 1931. Ἀπὸ λογοτεχνικὸ μέρος τοῦ περιοδικοῦ ξεχωρίζομε τὸ ποίημα τοῦ κ. Χρ. Γερογιάννη «Μάτια», τοῦ Πέτρου Μάγνη «Ὠδὴ» καὶ τοῦ Σωτήρη Σκίτη «Γκοῖζο τραγοῦδι» ἀφιερωμένο στὸν ποιητὴ Χρ. Γερογιάννη. Καὶ ἡ ἄλλη ὕλη τοῦ περιοδικοῦ ἀρκετὰ καλὰ διαλεγμένη καὶ με καλὲς εἰκόνες.

«**Ἐπτάνησος**». Μηνιαῖο περιοδικό. Κέρκυρα. Μάρτιος 1931.

«**Παναιγύπτια**». Ἑβδομαδιαῖον ὄργανον τοῦ Αἰγυπτιώτου Ἑλληνισμοῦ. Διευθυντὴς Στέφανος Πάργας. Στὸ φύλλο 19 Μαρτίου ἄρθρο τοῦ Ἀγ. Ἀριστοκλῆ «Τὸ Τόλμημα τῆς Μαρίκας».

«**Cinégraphie Journal**». Μὲ ἀφθονες εἰδήσεις γιὰ τὴν Κινηματογραφικὴ κίνηση τῆς πόλης μας. Μὲ κριτικὴ τοῦ κ. Eloy Trouvère πάνω στὶς ζωγραφικὰς ἐκθέσεις.

«**Ἡ Φωνή**». Ἑβδομαδιαία κοινωνικὴ καὶ φιλολογικὴ ἐφημερίς. Μὲ τὴ διεύθυνση τοῦ ἐκλεκτοῦ δημοσιογράφου καὶ λογίου κ. Ἰω. Κασσιμάτη, ἄρχισε νὰ ἐκδίδεται ἀπὸ Μάρτιο τὸ καλὸ αὐτὸ Ἀλεξανδρινὸ φύλλο. Ἡ Στῆλη του «Φωνὴ-Βοῶντος» γραμμένη με μπροῖο καὶ ἐνημερότητα. Δημοσιεύεται μεταφρασμένο τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ μυθιστόρημα «Τὰ καθ' Ἀβροκόμην καὶ Ἀνθίαν» Ξενοφῶντος τοῦ Ἐφεσίου.

«**Ἐφημερίς τῶν Ἑλληνίδων**». Ἔτος Α' ἀριθ. 48. 1 Μαρτίου. Διευθύνεται ἡ καλὴ καὶ χρήσιμη αὐτὴ ἐφημερίδα τοῦ γυναικείου κόσμου ἀπὸ τὴν κ. Ἐλένη Πουρνάρα. Στὴν ὕλη της βρίσκομε συνεργασία τῆς Σοφίας Μαυροειδῆ με τὸ ποίημα «Μόνωση» ἐπίσης τὸ ποίημα «Ἡ πιανίστα» τῆς κ. Ἰωάννας Μπουκουβάλα.

«**Νέοι Καιροί**». Ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα τοῦ Πειραιᾶ. Στὸ φύλλο τῆς 28 Μαρτίου ἀναδημοσιεύονται ἀπὸ τελευταῖο μας τεύχος τὰ ποιήματα τοῦ Καβάφη «Ἐν Σπάρτῃ», «Μεγάλῃ συνοδεία

ἐξ ἱερέων καὶ λαϊκῶν», καὶ «Αἰμιλιανὸς Μονάη. Ἀλεξανδρεὺς 628—655 μ. Χ.».

«**Ἀλήθεια**». Ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα τῆς Λεμεσοῦ. Στὸ φύλλο τῆς 20 Μαρτίου ἔχει ἓνα ἄρθρο γιὰ τὸ μεγάλο θεατρικὸ ταλέντο τοῦ Μυράτ. Ὁ ἀρθρογράφος σημειώνει τὴν πολλὴν ἐπιτυχία πού εἶχε στὴν Κύπρο ὁ καλλιτέχνης στὰ ἔργα «Σμιοὺν» καὶ «Εἰσαγγελεὺς Χάλλερ».

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΣΤΟ «Ἐλεύθερον Βῆμα» 8 Μαρτίου ἀρχίζει ἡ δημοσίευση «**Ἀναμνήσεις τῆς ζωῆς μου**» τῆς γαλλίδας ποιήτριας Κόμησας Ἄγνας ντὲ Νοαΐγ. Γιὰ τὴν μητέρα της, ἑλληνίδα, τὸ γένος Μουσοῦρου, ἡ κ. Ντὲ Νοαΐγ λέγει:

«Ἡ μητέρα μου ἦταν μία τελεία καλλονή, χωρὶς ὑπερβολικῶς ζωηρὰν ἔκφρασιν, μὲ μέτρον εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ της, ὅπως τὸ θέλει ἡ ἑλληνικὴ κατατομή. Τὸ περίφημον προφίλ της, πού συνεκέντρωνε δίκαιον θαυμασμὸν χάρις εἰς τὴν ἑξαιρετικὴν τελειότητα τῶν γραμμῶν της, τὰ ἐκφραστικὰ μάτια, ἦσαν μία ἀπόδειξις ὅτι μία φυλὴ δὲν χάνει τὰς σωματικὰς της ἀρετάς. Ἡ μητέρα μου, χωρὶς καμμιάν ἀμφιβολίαν ὁμοίαζε πρὸς τὰς χαριτωμένας Ἀφροδίτας τῶν μουσείων τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Φλωρεντίας, τῆς Νεαπόλεως, τῆς Σικελίας. Ἄλλ' ἢ ἔκφρασις τοῦ προσώπου της ἐπρόδιδε μίαν ἀφέλειαν πρόσχαρη, μίαν γοητείαν ἀθῶαν, ἐντελῶς ξένας πρὸς τὰς κομπὰς μαρμαρίνας θεάς, πού σαγηνεύουν μὲ τὴν πονηρὰν ἠδονὴν των...

«Ἡ καλλονὴ τῆς μητέρας μου, τὸ θαυμάσιον μουσικόν της ἄλαντον, ἦταν ὁ θησαυρὸς καὶ ἡ ἀκλόνητος πίστις τῆς οἰκογενείας μας. Ἐμπορούσαμεν νὰ παύσωμεν νὰ πιστεύωμεν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ ποτέ μας δὲν θὰ ἐχάναμεν τὴν πίστιν μας εἰς τὴν εὐγένειαν τῆς κλασικῆς γραμμῆς ἐνὸς μετώπου πού ἐπιμηκύνεται ἀπὸ μίαν ἀμέμπτως εὐθείαν οἴνα.

«Παρηκολουθούσαμεν τὴν μητέρα μας μὲ τὸ ἴδιον αἶσθημα τοῦ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὅταν ἐπλησίαζεν εἰς τὸ πιάνο. Ἡ μητέρα μου νευρική, ἠρνεῖτο πάντοτε νὰ καθῆσθαι εἰς τὸ σκαμνάκι ἐμπρὸς εἰς τὸ πιάνο. Τὴν ὑπεχρέωναν ὅμως φίλοι φανατικοί. Τότε, μὲ τὴν ἀντίστασίν της, μὲ τὰ παράπονά της, μὲ τὰ δάκρυα, ἡ μητέρα μου παρῆγε τὸ θέαμα μιάς δούλης ἢ ὁποῖα ὑπεβάλλετο εἰς μαρτύρια ἀπὸ τοὺς νικητάς, εἰς τὰς σκηνὰς ἐκείνας πού ἰστόρησε μὲ τὸ χρῶμα ὁ Δελακρούα. Ἄλλ' ὕστερα, ὅταν πλέον κατηνύαζοντο τὰ νεῦρα της καὶ ἐπανερχτά τὴν ψυχραμίαν της ἀπέσπα μὲ τὴν δεξιοτεχνίαν τῶν ἐναργητικῶν καὶ φτερωτῶν χειρῶν της πού ἔμοιαζαν μ' ἓνα ζευγάρι τρογωνῶν, τοὺς ὠραιότερους, τοὺς βαθυτέρους, τοὺς πιὸ πρόσχαρους ἤχους πού μπορεῖ κανεὶς ν' ἀκούσῃ, ἀπὸ τὸ ἐλεφαντοστοῦν καὶ τὸν ἔβενον τῶν πλῆκτρων.